

NOVINÁŘKA MEZI NOVINÁŘI (syllabus přednášky)

Profesi si vybíráme nejen pro finanční zajištění, ale i pro uplatnění své osobnosti, znalostí, vzdělání, naplnění svých zájmů a potřeb a v neposlední řadě toužíme po úspěchu. Novinářská profese je z tohoto hlediska zvláště náročná, protože v ní neseme na trh vlastní kůži, což platí pro muže i pro ženy. Žena ovšem musí navíc i v dnešní době trvale potvrzovat své profesní hodnoty ve srovnání s mužskými kolegy; kromě toho není navzdory všem odborným a politickým proklamacím zbavena pro ni nevýhodné asymetrie v udržování funkčnosti rodiny, pokud se ji rozhodne založit.

Biologicky danou jinakost mezi muži a ženami nepřekonáme, můžeme však ovlivnit její negativní účinky, pokud si jí budeme vědomy. Podle jednoho z našich největších znalců fungování lidského mozku Františka Koukolíka spočívá odlišnost zejména v tom, že žena dokáže vnímat a řešit několik problémů najednou, zatímco muž míří cíleně ke splnění jednoho úkolu, což je dáno i historicky (zjednodušeně-muž lovec a obránce, žena-pečovatelka o zázemí, výchovu dětí atd.). Řada dnešních konfliktů a stresových situací v zaměstnání i rodině spočívá i v posunu mužských a ženských rolí ve společnosti. Muž už není výhradním živitelem rodiny, ženy přijímají, ať už z vlastního rozhodnutí nebo z ekonomické nutnosti, zaměstnání a realizují se v něm. Na oba pak, i když v různé míře, čekají další práce a povinnosti v soukromí. Názory společnosti na uplatnění žen v náročných povoláních se vyvíjely od odmítání k toleranci, od podceňování k ocenění. Chceme-li pozitivnímu obrazu úspěšné ženy-novinářky dostat, nesmíme slevit ze svých osobních kvalit, k nimž patří jak vzdělání, všeobecný rozhled, kultura projevu i dodržování zásad novinářské etiky (viz etický kodex novináře), tak znalost „techniky“ vlastní novinářské práce. Zaměříme se na média audiovizuální.

Základem je **zpráva** (obecné náležitosti-co, kdy, kde jak a proč), v našem případě mluvená. Volíme tedy střídmy jazyk, krátká souvětí, vyhýbáme se pokud možno cizím slovům, množství číslovek, ověříme si výslovnost u jmen a názvů.

V **reportáži** za nás z autentického prostředí hovoří zvuk, který dokresluje popisovanou situaci; dokládá, že autor byl na místě děje a pak pro posluchače věrohodný i ve svém hodnocení události. Neměl by ovšem být hlavním hrdinou reportáže, ta není o něm.

Na **rozhovor** bychom neměly přicházet nepřipravené. Základní údaje o tématu i zpovídání osobě bychom měly znát předem. Začátečnice-novinářka má trému, kterou může dobrou přípravou překonat (pozor na

alkohol a prášky). Stejně jako objekt rozhovoru uklidnit nebo docílit opačného efektu, je-li to autorův záměr. Řazení otázek může žádoucím i negativním způsobem rozhovor ovlivnit, je třeba je dobře promyslet předem, nedovolit sobě ani zpovídánému odbíhat od tématu, nebýt nadřazený, arogantní, ani se nepodbízet. Mikrofon prozradí o nás i o našem protějšku mnoho jen ze zabarvení hlasu, intonace, výslovnosti. I při nejlepším trvalém pracovním výkonu se občas nevyhneme **konfliktu** na pracovišti (v redakci). Odmyslíme-li si možnou závist nad pracovním či finančním úspěchem, vznikají konflikty převážně z chybné, nejednoznačné, nesrozumitelné nebo nedostatečné komunikace. Základem jejich eliminování-protože zcela vyloučit je asi nelze-je poznání vlastní osobnosti i protějšku v konfliktu (odlišné reakce základních psychotypů – cholerik, sangvinik, melancholik, flegmatik). Roli může hrát i momentální duševní a fyzický stav, nemoc únava, zkreslená představa o sobě samém (nejistota, nesmělost), nedostatek vědomostí či zkušeností. Objektívni příčina může spočívat

-v časově nesplnitelném náročném úkolu

-v požadavcích, úkolech a nepřiměřených nárocích mimo pracovní náplň

-v chování výbušného nadřazeného, jednajícího vznětlivě a nepřiměřeně

Důvody vzniku konfliktu mohou být malicherné i zásadní, dlouhodobé i krátkodobé, mohou se týkat jednotlivce i celé skupiny.

Jsme –li některou ze stran v konfliktu, dáváme přednost věcnému a jasnému vyjadřování, ptáme se věcně směrem k jádru konfliktu, nabízíme řešení, snažíme se diskutovat o problému. Pasivita a neochota vyslechnout druhou stranu nebo přilévání oleje do ohně urážkami nic nevyřeší. Je ovšem pravda, že konflikty obvykle vyvolávají stále stejní lidé. A ti vysílají do okolí signály, že se něco chystá. Měly bychom je podchytit včas, než propuknou v plné síle a řešit ihned. Pokud se nám to nepodaří, je důležité nereagovat výbuchem, agresí, ale snažit se zachovat chladnou hlavu, vyjasnit si, proč ke střetu došlo. Vzniklá situace by neměla být pro účastníky trapná, zesměšňující nebo ponižující. Snažíme se najít řešení, akceptovatelné pro všechny strany. Boduje ten, kdo hledá nápravu. Základním požadavkem je nevtahovat do konfliktu emoce. Jednat tak ovšem není snadné. Strůjce konfliktů nebo spolupracovník-manipulátor totiž vyzkouší všechny prostředky jak vás dostat, vymoci si své. Někdo agresivitou, jiný se chová ublíženě a zahrnuje vás výčitkami. To je víceméně ženatá doména včetně cílených pomluv. Tady si musíte uvědomit, co chcete vy a nenechat si vnutit pocit viny za cizí problémy. Zkrátka jednejte asertivně.

Asertivita je dnes hojně používaný pojem. Ve zkratce znamená určitý způsob jednání vůči okolí. Spočívá v umění podřídit se, ne však na úkor druhých. Jednáte-li asertivně, dokážete respektovat své okolí i samy sebe. Jde o to, domluvit se a zároveň obhájit svoje hranice. Umět poždat

o laskavost, ale také odmítnout. Asertivně jednající člověk se s ostatními domluví, aniž by je tlačil do rohu. Otevřeně vyjadřuje své pocity a myšlenky, ale neporušuje práva druhých (agresivní člověk se také vyjadřuje otevřeně, ale nevhodným způsobem). Není lehké se takovému jednání naučit, chce o trénink. Jednou z metod je technika přeskakující gramodesky. Znamená to nenechat se vyvést z míry a stále dokola opakovat svůj požadavek.

Samy ovšem také musíme umět přijmout kritiku, je-li oprávněná, a hledat východisko z vlastní chyby, co nejrychleji ji napravit a vyvarovat se jí příště a také ji pokud možno protějšku nebo okolí vysvětlit

V podstatě to, co platí pro pracoviště, platí i pro normálně fungující rodinu. Váš manželský protějšek a nakonec i děti pochopí a splní jasné a jednoznačné požadavky, oslazené prosbou a pochvalou, necháte-li členy rodiny spolurozhodovat, nebudeme-li jim podsouvat vinu za vlastní chybná rozhodnutí. Muži docela rádi a ochotně vykonávají činnosti, formulované jako prosbu o pomoc-měla by však vést k jasnému a jednoznačnému efektu. Potřebnost některých činností muži prostě nevnímají sami od sebe a nevykonané mu nevadí. Pozor na zdůrazňování vyššího postavení a výdělku! Kromě toho muži neradi řeší takzvané vztahové záležitosti.

Choulostivým námětem je takzvané **sexuální harašení** na pracovišti. Pod tím se skrývají verbální (lechtivé vtipy například) i kontaktní projevy mužského protějšku, zejména nadřizeného, který tak zneužívá svého postavení. Za takové považujeme každé chování, které je nám nepříjemné, obtěžuje nás, uvádí do rozpaků. Ne ale běžné projevy slušnosti. Hranice bychom měly stanovit hned na začátku: na toto nejsem zvyklá, nelíbí se mi to, to do mé pracovní náplně nepatří (může někdo přijít, vidět nás apod.- chyba, to dotyčného neodstraší, bude to zkoušet znovu). Často se tak nechtěně odráží naše vlastní chování-oblečení, líčení, vůně, nevhodná vstřícnost.

Zákon přesně vymezuje, že sexuálním obtěžováním se rozumí sexuální chování v jakékoliv formě, které je dotčeným zaměstnancem oprávněně vnímáno jako nevíтанé, nevhodné nebo urážlivé a jehož záměr nebo důsledek vede ke snížení důstojnosti fyzické osoby nebo k vytváření nepřátelského, ponižujícího nebo zneklidňujícího prostředí na pracovišti.

Úvod k praktickému cvičení se zvukovým záznamem:

Technika řeči – vlastní kvalita mluveného projevu.

Základem jsou mluvidla a jejich správné ovládnutí:

ústrojí dechové-dechová zásoba

ústrojí hlasové – modulace

ústrojí hláskoslovné – základní prvky řeči, hlásky

-dýchání – první předpoklad plynulého projevu
-modulace hlasu-síla, výška, barva
-artikulace-pečlivá, zřetelná výslovnost, přízvuk na předložce, vyslovovat koncovky, oddělovat zdvojené souhlásky
Tempo řeči-rychlost nesmí být na úkor srozumitelnosti
Pro vlastní kvalitní projev rozšiřovat aktivní slovní zásobu (poslechem, četbou), pěstovat spisovný jazyk, oslovování 5.pádem.
Práce s pomůckami, rozbor projevu.
Zadání dechových cvičení a jazykolamů.

Mgr. Jana Čipáková